

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ В УКРАЇНІ, СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Адерейко Т.В.

Київський міжнародний університет

Стаття присвячена дослідженню поняття адміністративних стягнень та пошуку лише їм притаманних особливостей. У статті досліджуються адміністративні стягнення як провідний елемент адміністративної відповідальності. У статті розкривається питання проблематики виконання судових рішень, а також наведені способи їх вирішення шляхом надання пропозицій щодо внесення змін до окремих положень національного законодавства.

Ключові слова: адміністра, адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність, адміністративний примус, адміністративна санкція, адміністративний штраф.

Постановка проблеми. Головним пріоритетом сучасної зовнішньої політики України є ідея інтеграції до Європейського співтовариства. Вибраний Україною вектор руху спонукає до перегляду та переосмислення політико-правових ідей та цінностей, зміни пріоритетів суспільства та оновлення системи права, приведення теперішнього законодавства у відповідність до вимог європейського права, трансформація практики правозастосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження склали наукові праці українських вчених-юристів, зокрема, Бондаренка Г.П., Битяка Ю.П., Виноградової О.І., Гончарука С.Т., Голосніченка І.П., Гриценко І.С., Додіна Є.В., Ковалю Л.В., Коломієць Т.О., Комзюка А.Т., Лук'янець Д.М., Март'янова І.В., Мироненко Н.М., Подлінева С.Д., Сквірського І.О., Хорошак Н.В., Шемшученка Ю.С., Штефана С.М., Якуби О.М. та ін.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що складають зміст інституту адміністративної відповідальності.

Метою є дослідження поняття та особливостей адміністративних стягнень як провідного елементу інституту адміністративної відповідальності, проведення аналізу системи правового регулювання, виявлення існуючих проблем та формулювання теоретичних висновків, пропозицій та рекомендацій, необхідних для удосконалення чинного законодавства.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають як загальнонаукові методи (діалектичний, поєднання аналізу та синтезу, системний та структурно-функціональний, узагальнення), так і спеціальні наукові методи, найбільш ефективні для пізнання в правовій сфері, зокрема системно-структурний, формально-юридичний, формально-логічний, порівняльно-правовий методи дослідження.

Традиційно, формування нової незалежної держави не може уникнути впливу раніше існуючої правової системи. Правові норми, успадковані Україною від колишньої командно-адміністративної системи, орієнтувалися передусім на захист інтересів держави. Враховуючи спрямованість курсу нашої держави на ідею інтеграції до Європейського співтовариства, потребують оновлення та реформування основні інститути адміністративного права ключовим аспектом яких має стати пріоритет захисту прав і свобод людини і громадянина. Сьогодні Україна ще не має ефективної політики переходу до нового адміністративного права [5, ст. 7]. Як зазначають дослідники, рівень демократії в державі досить часто оцінюють на підставі аналізу стану захищеності прав громадян. Як відомо, реалізація громадянами гарантованих Конституцією України прав здебільшого відбувається у сфері публічного

управління в рамках адміністративних правовідносин між ними й органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування. На жаль, дотепер непоодинокими залишаються випадки порушень зазначених прав людини та громадянина представниками органів влади, що певною мірою пов'язано і з недосконалим механізмом адміністративно-правового захисту прав громадян [21, ст. 5].

Зрозуміло, що наявними є також недоліки законодавчої техніки, але зараз особливу увагу слід приділити питанню адміністративних стягнень як провідного елементу інституту адміністративної відповідальності. Згідно зі статтею 23 КУпАП України адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами [1]. Аналіз наукових досліджень, які тією чи іншою мірою торкаються стягнень, дає підстави виділити такі підходи до даної проблематики:

- як вид адміністративно-правової санкції – форми державного примусу.
- в інституційному аспекті – як елемент інституту адміністративної відповідальності;
- в нормативно-структурному аспекті – як елемент у структурі правової норми, тобто санкція правової норми.

Адміністративна відповідальність реалізується шляхом застосування до винних осіб адміністративних стягнень, тобто у своїй сукупності вони й складають систему заходів адміністративної відповідальності. Суспільство, громадяни мають усвідомлювати, що будь-яке порушення норм права не залишається безкарним, чи хоча б без реагування певного юрисдикційного органу на викриття тих чи інших протиправних дій [19, ст. 76]. Під адміністративною відповідальністю слід розуміти накладення на правопорушників загальнообов'язкових правил, які діють у державному управлінні, адміністративних стягнень, що тягнуть за собою для цих осіб обтяжливі наслідки матеріального чи морального характеру. Адміністративна відповідальність є одним із видів юридичної відповідальності, якому притаманні всі ознаки останньої. Разом з тим адміністративна відповідальність є складовою частиною адміністративного примусу і наділена всіма його ознаками. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності є спрощеним, що створює умови для його оперативного і економічного використання [4, ст. 158]. Велике значення адміністративної відповідальності в охороні суспільних відносин пояснюється, перш за все, тим, що адміністративні проступки – один з

найпоширеніших видів правопорушень. Велика кількість і невелика шкідливість (кожного окремо) цих проступків потребує порівняно простого порядку застосування заходів реагування. Це необхідно для швидкого дисциплінуючого впливу на винних з метою економії часу та сил, як державних органів, так і самих порушників [8, ст. 8-9].

Дослідники визначають адміністративне стягнення як захід відповідальності, що застосовується з метою виховання особи, яка скоїла адміністративний проступок, а також попередження скоєння нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Адміністративне стягнення зазвичай знаходить свій прояв у моральному чи матеріальному впливі на правопорушника. Окремі види стягнень можуть одночасно поєднувати в собі моральне засудження, матеріальний вплив і тимчасове обмеження прав правопорушника. Зокрема, такі наслідки наступають за адміністративного арешту, позбавлення спеціальних прав і виправних робіт [6].

Адміністративні стягнення, як правило, полягають у позбавленні або обмеженні певних прав, благ. Цим досягається мета покарання порушника, запобігання скоєнню нових правопорушень. Проте покарання не є самоціллю, воно виступає необхідним засобом виховання правопорушника і запобігання правопорушенням. За вчинений проступок громадянин або позбавляється будь-якого суб'єктивного права, або обмежується його правосуб'єктність, або на нього покладаються спеціальні "штрафні" обов'язки. Тобто, можна дати наступне поняття адміністративного стягнення – це заходи примусу, що застосовуються уповноваженими державними органами, як правило виконавчої влади, від імені держави до осіб, винних у скоєнні адміністративного правопорушення [7].

Серед характерних особливостей адміністративних стягнень можна виділити наступні. По-перше, їх державно-примусовий характер. Безумовно, їм властивий і виховний характер, однак його сутність полягає в примусовому впливі з боку держави на правопорушників. По-друге, поєднання у собі елементів карального, виховного та запобіжного характеру. Слід також зауважити, що правоохоронні можливості адміністративних стягнень поширюються не лише на норми адміністративного права, а й забезпечують охорону інших правових норм та правовідносин. По-третє, особливість адміністративних стягнень досить часто вбачають у специфічному колі суб'єктів застосування. А саме переважно позасудовий характер застосування, окрім адміністративних стягнень, які можуть бути застосовані виключно в судовому порядку. По-четверте, має певні особливості і мета застосування адміністративного стягнення. Якщо цивільно-правові санкції насамперед спрямовані на відшкодування, компенсацію шкоди, заподіяної неналежним виконанням зобов'язань або вчиненням інших дій (деліктів), то метою адміністративного стягнення є: а) покарання правопорушника за скоєний проступок; б) профілактичний вплив на широке коло осіб, як тих, що бути піддані адміністративному стягненню, так й інших. Статтею 25 КУпАП України визначається поділ адміністративних стягнень на основні та додаткові. Таке розмежування передбачає, що поруч з покаранням правопорушника, відбувається усунення умов для подальшого вчинення правопорушень, носить компенсаційний характер або має на меті позбавлення незаконно отриманої вигоди. Чіткий поділ за вказаними ознаками основних та додаткових стягнень, які в свою чергу ви-

ступають самостійними видами адміністративних стягнень і є адміністративно-правовим примусом, дає можливість при їх застосуванні дотримуватися принципу доцільності та відповідності провини та покарання, усунути випадки застосування подвійного покарання, що в свою чергу є порушенням вимог ст. 61 Конституції України.

Класифікацію адміністративних стягнень закріплено в ст. 24 КУпАП, в якій їх перераховано з врахуванням зростання суворості:

- попередження (ст. 26 КУпАП);
- штраф (ст. 27 КУпАП);
- оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення (ст. 28 КУпАП);
- конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення (ст. 29 КУпАП);
- позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (ст. 30 КУпАП);
- громадські роботи (ст. 30-1 КУпАП);
- виправні роботи (ст. 31 КУпАП);
- адміністративний арешт (ст. 32 КУпАП).

До осіб, які не є громадянами України, може бути застосоване видворення за межі України. З перерахованих адміністративних стягнень конфіскація та оплатне вилучення в окремих випадках можуть застосовуватися як основні, так і додаткові стягнення, інші тільки як основні [1]. Звертає на себе увагу той факт, що ряд адміністративних стягнень за назвою і характером аналогічні видам кримінального покарання (це попередження, штраф, конфіскація, позбавлення спеціального права) [10, ст. 52-53].

Попередження полягає в офіційному осуді вчиненого проступку і застереженні правопорушника від його повторення. Це найменш суворе адміністративне стягнення, яке застосовується за незначні адміністративні проступки. Воно спрямоване на інформування правопорушника, що його поведінка носить антигромадський характер і засуджується нормами адміністративного права, і що йому слід припинити вчинення подібних проступків, в протилежному випадку він буде притягнутий до більш суворого покарання [3, ст. 90]. Це офіційне попередження правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Як правило, попередження виноситься щодо осіб, протиправні дії яких не становлять підвищеної суспільної небезпеки. Попередження виконує свою виховну роль тоді, коли застосовується не заочно, а у присутності правопорушника. Попередження вважається тільки тоді адміністративним стягненням, якщо воно оформлене у відповідному порядку письмовою постановою або у передбачених законодавством випадках фіксується іншим встановленим способом. Тобто, якщо попередження оформляється усно, це не є адміністративним стягненням. Порівняно з іншими стягненнями попередження – найбільш м'який захід адміністративної відповідальності. Воно має, передусім, виховний характер і не зачіпає майнових та інших прав порушника, однак тягне за собою елемент кари. Тому адміністративне попередження залишається ефективним засобом боротьби з правопорушеннями та їх профілактики.

Штраф – найбільш поширений вид адміністративного стягнення майнового характеру. Слово «штраф» походить від німецького «strafe», що означає пеню, кару, стягнення, покарання найчастіше грошове за вину чи проступок. Він накладається на правопорушників в адміністративному або судовому порядку у випадках і межах, передбачених актами вищих органів державної влади і управління.

Розмір штрафу визначається переважно щодо офіційно встановленого розміру неоподаткованого мінімуму доходу громадян або, в окремих випадках у кратному розмірі до вартості проїзду або товару [3, ст. 90]. Адміністративні штрафи можуть встановлюватись у відносно визначеному розмірі (при наявності верхньої межі); з визначенням верхнього та нижнього рівнів у випадках підвищеної адміністративної відповідальності; у твердому розмірі, що визначає конкретний розмір штрафу. При регулюванні розмірів адміністративних штрафів, законодавець підвищує їх при необхідності посилення відповідальності за повторність вчинення правопорушень, а саме, зростання штрафних санкцій передбачених за розпивання спиртних напоїв та появу у п'яному вигляді в громадському місці (ст. 178 КУпАП), порушення громадянами правил порядку продажу, зберігання або перевезення вогнепальної зброї та боєприпасів (ст.ст. 194, 195 КУпАП), порушення правил торгівлі (ст. 155 КУпАП) та інші.

Адміністративний штраф, його порівняно невеликі розміри, нескладний порядок застосування, значний виховний, превентивний, репресивний потенціал, оперативність процедури стягнення являється на сьогодні домінуючою формою адміністративної відповідальності, оскільки він передбачений як єдиний або альтернативний захід стягнення за більшість адміністративних правопорушень, що містяться в Особливій частині КУпАП.

Оплатне вилучення предмету – специфічний вид грошово-матеріальних стягнень, накладених за вчинення адміністративних проступків з використанням спеціальних предметів, приладів, або безпосереднім об'єктом яких є заборонений предмет. У більшості випадків оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення правопорушення застосовується як додатковий захід (поряд з штрафом та позбавленням спеціального права, наданому особі). Законодавство про адміністративні правопорушення передбачає оплатне вилучення як основний та додатковий захід стягнення (ст. 25 КУпАП). Оплатне вилучення предметів, як захід адміністративного стягнення, слід відрізнити від ревізії – адміністративно-примусового заходу, який застосовується державними органами і виражається в оплатному присвоєнні чи тимчасовому вилученні на оплатній основі майна громадян, державних і громадських організацій, підприємств, фірм з метою використання його для запобігання шкідливих наслідків, що можуть виникнути при збігу екстремальних обставин стихійного і соціального характеру (воєнні дії, землетрус, повінь тощо). За ознакою оплатності стягнення, передбачене ст. 28, відрізняється від іншого адміністративного стягнення – конфіскації предмета, що став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. При конфіскації вилучені предмети безоплатно звертаються у власність держави [9, ст. 16-17]. Оплатне вилучення предмета вважається більш м'яким заходом стягнення, ніж конфіскація. Постанова виконується органом (посадовою особою), який виніс постанову. Необхідно підкреслити, що найбільш часто органи внутрішніх справ оплатно вилучають вогнепальну зброю та боєприпаси. Ця процедура має, до речі, найбільш складний характер, оскільки мова йде про речі, які вимагають дотримання певного режиму прийому, вилучення та зберігання. Оскільки порядок застосування даного стягнення складний, воно застосовується досить рідко. В адміністративній науці висловлюється думка з приводу доцільності існування такого заходу стягнення [13, ст. 147].

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, означає безоплатну передачу майна у власність держави. Цей вид стягнення характеризується тим, що конфіскується не все майно порушника, не будь-які речі, що мають споживчу вартість, а лише предмети, що пов'язані із вчиненням адміністративного правопорушення, і які знаходяться в особистій власності порушника. Конфісковано може бути лише предмет, який є у приватній власності порушника, якщо інше не передбачено законами України. Цей вид стягнення вважається більш суворим заходом ніж оплатне вилучення, застосовується виключно за рішенням судді [3, ст. 90]. Разом з тим конфіскація вогнепальної зброї, інших знарядь полювання і бойових припасів не може застосовуватись до осіб для яких полювання є основним джерелом існування (ч. 2 ст. 29 КУпАП). Конфіскація як адміністративне стягнення, не пов'язано з відшкодуванням нанесених громадянам майнових збитків, за виключенням випадків відміни відповідної постанови органу адміністративної юрисдикції з припиненням справи про адміністративні правопорушення, коли особа має право вимагати повернення невірно відсудженого майна або сплати його вартості. Оцінка конфіскованого майна проводиться спеціальною комісією, за спеціально встановленими правилами.

Позбавлення спеціального права, наданого громадянину, застосовується за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом. Фактичне позбавлення спеціального права виявляється у вилученні відповідного документа, який надає таке право (посвідчення водія, свідоцтва, диплома, мисливського квитка).

Позбавлення спеціального права керувати транспортним засобом, річковими та маломірним судами, права на мисливство та зайняття рибною ловлею в системі адміністративних стягнень займає особливе місце. Цей захід складається із позбавлення правопорушника раніше наданого йому права займатися певною діяльністю, виконувати певні види робіт або користуватися певними фондами держави при умові, якщо особа грубо, систематично порушує порядок користування ним. Наприклад, розглянуте адміністративне стягнення поширюється на право управління транспортними засобами, за недотримання (невиконання) порядку користування спеціальним правом, скоєння грубих порушень правил дорожнього руху, що створюють загрозу життю, здоров'ю та майну самого порушника та оточуючим об'єктам державного та колективного майна, природі. Тому щоб попередити в майбутньому порушення законодавець застосовує такий серйозний за своїми наслідками захід адміністративного стягнення. Для заняття певним видом діяльності або виконання певних видів робіт держава встановлює дозвільний порядок. Для того щоб громадянину одержати відповідний дозвіл (право), необхідна наявність ряду обов'язкових умов: здача іспитів або технічного мінімуму; наявність певних навичок, проходження стажування або практики; певний стан здоров'я тощо. Деякі права громадянам надаються на визначений термін, після закінчення якого проводиться додаткова перевірка знань або огляд стану здоров'я. В усіх випадках застосування даного стягнення мова йде про позбавлення наданих громадянину спеціальних прав, які відрізняються від конституційних, якими громадяни володіють з часу народження або набуття цивільної дієздатності. Спеціальне право надає право користування окремими засобами (мисливською зброєю,

зрядкам для рибної ловлі тощо), спеціалізованими фондами, займати певні посади або займатися певною діяльністю.

Громадські роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначається органами місцевого самоврядування. Вони призначаються в судовому порядку на строк від двадцяти до шістдесяти годин і відбувається не більше як чотири години на день. Громадські роботи сьогодні набули поширення у всьому світі. Практика їх застосування у Російській Федерації, Великій Британії, Швеції, Франції, Іспанії, США та багатьох інших країнах засвідчила велике профілактичне значення вищезазначеного заходу, його високу ефективність [14].

Виправні роботи – захід адміністративного стягнення, який поєднує в собі два аспекти матеріального та обмежувального характеру. Матеріальний аспект знаходить свій вияв в тому, що правопорушник на протязі терміну до двох місяців працює за постійним місцем роботи і з його заробітку за рішенням суду відраховується до 20 відсотків заробітку в дохід держави. Мета цього заходу стягнення – грошове покарання, вплив на матеріальні інтереси порушника та на його перевиховання в умовах трудового колективу [3, ст. 91]. До суми останнього входять: заробітна плата за основним місцем роботи, за сумісництвом, гонорари, які отримані згідно договорів та трудових угод. Утримання не допускаються з пенсій та допомог, які отримуються у порядку соціального забезпечення та страхування, а також з виплат одноразового характеру. Відрахування здійснюються з усієї суми заробітку без виключення з нього податків та інших платежів. Застосування даного заходу окрім матеріальних втрат для порушника передбачає і деякі правообмеження: забороняється надання чергової відпустки в період відбування покарання; час відбуття виправних робіт не зараховується до стажу роботи, який надає право на отримання щорічної відпустки, надбавок до заробітної плати та інших пільг. Строк виправних робіт не повинен перевищувати двох місяців. Стягнення не може бути застосоване до військовослужбовців та призваних на збори військовозобов'язаних, осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ, народних депутатів України. Виправні роботи застосовується при деяких адміністративних проступках з особливою антисуспільною спрямованістю та призначаються тільки як основне стягнення по постанові судді. Виправні роботи, що призначаються постановою суду в адміністративному порядку, не тягнуть судимості, і їх необхідно відрізняти від виправних робіт, передбачених Кримінальним кодексом України.

Варто зазначити, що протягом останніх трьох років спостерігається спроба фрагментарно вдосконалити існуючі прогалини, що прямо чи опосередковано стосуються адміністративних стягнень. Зокрема, наказом Міністерства юстиції України № 474/5 від 19.03.2013 затверджено Порядок виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських та виправних робіт (далі – Порядок), що визначає процедуру виконання вищезазначених стягнень та покладає таке виконання на кримінально-виконавчу інспекцію. Мова йде про обов'язок щорічного погодження з органами місцевого самоврядування та власниками підприємств видів суспільно корисних робіт та переліку об'єктів, на яких порушники відбуватимуть ці роботи; контроль за відбуванням стягнення порушниками та виконанням обов'язків власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом за місцем відбування

порушниками громадських та виправних робіт; ведення журналу обліку порушників, особливої справи та облікової картки порушника, звітністю про прийняття та виконання постанови суду, реакція у разі ухилення від її виконання тощо. Одночасно відбувається нагромадження роботи посадової особи органу кримінально-виконавчої інспекції викликами порушника до кримінально-виконавчої інспекції, заповненням довідок про проведену бесіду та анкети особи, проводяться різноманітні запити. Посадові особи кримінально-виконавчої інспекції зобов'язані щомісяця відвідувати органи Державної казначейської служби України з метою отримання виписок з поточних рахунків та копій платіжних доручень осіб, до яких застосоване адміністративне стягнення у вигляді виправних робіт. Отримані дані зв'язуються з відомостями, що надходять з бухгалтерій підприємств, і заносяться до облікової картки порушника. Копії відомостей платіжних доручень та виписок з поточних рахунків підшиваються до особливої справи порушника, за результатами проведеної роботи складається акт перевірки виконання порушником адміністративного стягнення у вигляді виправних робіт. На думку автора, такі заходи тільки збільшують обсяг навантаження на органи кримінально-виконавчої інспекції Державної пенітенціарної служби України та викликають сумніви щодо доцільності застосування такого виду стягнення як виправні роботи при адміністративних провадженнях. Нормативні новели щодо здійснення контролю за виконанням рішення суду в порядку адміністративного судочинства лише починають впроваджуватися в життя, стала судова практика їх застосування ще не сформована [16, ст. 29].

Адміністративний арешт – найбільш суворий захід адміністративного стягнення, який застосовується у виключних випадках. Призначається лише за постановою суду (судді) у тому разі, якщо за обставинами справи, з урахуванням особи порушника, суддя прийде до висновку, що застосування інших видів стягнення буде недостатньо [3, ст. 91]. Призначається цей захід на строк до 15 діб (ст. 32 КУпАП).

Виятковість адміністративного арешту виявляється в тому, що він встановлюється за вчинення адміністративних проступків з особливою антигромадською спрямованістю, які найбільш наближені до кримінально-караних. В Кодексі України про адміністративні правопорушення адміністративний арешт призначається за скоєння таких правопорушень:

- незаконне вироблення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44 КУпАП);
- дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП);
- розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді (ч. 3 ст. 178 КУпАП);
- злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, військовослужбовця, члена громадського формування з охорони громадського порядку (ст. 185 КУпАП);
- порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій (ст. 185-1 КУпАП).

Адміністративний арешт не може застосовуватись до вагітних жінок, жінок, які мають дітей віком до 12 років, до осіб, які не досягли 18 років, до інвалідів I та II груп (ч. 2 ст. 32 КУпАП), військовослужбовців та призваних на збори військовозобов'язаних, осіб рядового та начальницького складів органів внутрішніх справ (ст. 15 КУпАП).

Застосування адміністративного арешту не тягне за собою судимості, не є підставою для звільнення з роботи і не перериває трудового стажу. Однак, час перебування під арештом не включається до стажу, який надає право на щорічну відпустку і заробітна плата за період утримання під арештом не сплачується.

Видворення за межі України як захід адміністративного стягнення застосовується за рішенням суду, органів внутрішніх справ або Служби безпеки України виключно до іноземців, якщо:

- їх дії суперечать інтересам забезпечення безпеки України або охорони громадського порядку;
- це необхідно для охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України;
- вони грубо порушили законодавство про правовий статус іноземців [3, ст. 91].

10 жовтня 2012 року було прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» № 5453-VI, який суттєво змінив порядок розгляду справ адміністративної юрисдикції щодо примусового повернення в країну походження або третю країну і примусового видворення іноземців та осіб без громадянства за межі території України. Актуальність дослідження питання щодо застосування положень чинного законодавства під час розгляду справ щодо видворення іноземців та осіб без громадянства у практичній діяльності суддів адміністративних судів України не викликає сумнівів та призводить до зацікавленості не лише серед суддів, працівників суду, а також і службових осіб уповноважених органів державної влади [15].

Усі існуючі види адміністративних стягнень тісно пов'язані між собою, їх насамперед об'єднує загальна мета: захист правопорядку, виховання осіб, що учинили адміністративні проступки, у дусі дотримання законів. Попередження вчинення нових проступків як самими правопорушниками, так і іншими особами. Є очевидним, що система заходів адміністративних стягнень включає в себе різноманітні за характером, важливістю і юридичними наслідками санкції, що дає можливість органам державного управління і посадовим особам при визначенні виду покарання враховувати особу порушника і конкретні обставини справи.

Привертає увагу монографія Гриценка І.С. присвячена з'ясуванню закономірностей становлення

і розвитку наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права. З даного дослідження вбачається, що вченими приділялася особлива увага питанню зменшення кількості органів, які мали право накладати адміністративні стягнення; розроблення детальних правил, які б визначали єдині види адміністративних стягнень та закріплювали чіткі процедури їх накладення; необхідність кодифікації законодавства про адміністративну відповідальність [2, ст. 245-246]. Не можливо не погодитися з такими висновками, а також є очевидним, що дані проблеми на сьогодні потребують невідкладного вирішення. Зокрема, нічим не обґрунтованим видається те, що відповідні стягнення на підставі підзаконного акту – указу Президента України – можуть бути накладені на фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, а також те, що згідно з деякими із зазначених законів конкретні розміри і порядок накладання штрафів, у тому числі на громадян-підприємців, визначаються підзаконними актами. Такі положення містяться, зокрема, в законах України «Про охорону праці», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про зайнятість населення», «Про банки і банківську діяльність» [11, ст. 28].

Малодослідженим інститутом у вітчизняній правовій науці визначається так звана судово-правотворчість, недостатня розробленість якої, як наслідок, гальмує розвиток українського права [12, ст. 26]. Кожне стягнення є покаранням, мірою відповідальності, призначеної за проступки, а застосування будь-якого стягнення означає настання адміністративної відповідальності і тягне для винного несприятливі юридичні наслідки. З урахуванням змін у суспільстві потребують перегляду види адміністративних стягнень, частина з яких втратила своє призначення та ефективність, а інші передбачають складний порядок застосування, що часто стає перешкодою на шляху виконання. Винесена посадовою особою постановою про накладення адміністративного стягнення повинна бути реалізована у стислі строки. Інакше буде втрачена оперативність у застосуванні заходів адміністративного впливу, що, без сумніву, відіб'ється на його ефективності, зменшить їх виховне і попереджувальне значення у боротьбі з адміністративними правопорушеннями. Реальне виконання рішення суду суб'єктом владних повноважень є завершальним етапом захисту прав, сприяє втіленню законів у життя та зміцненню авторитету держави в цілому [17, ст. 25].

Список літератури:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
2. Гриценко І.С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 335 с.
3. Адміністративне право України: Навчальний посібник / За заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К.: Істина, 2007. – 216 с.
4. Адміністративне право України [Підручник для юрид. вузів і фак. А 31 Ю.П. Битяк. В.В. Богуцький, В.М. Гарашук та ін.]; За ред. Ю.П. Битяка, – Харків: Право, 2001. – 528 с.
5. Становлення нового адміністративного права України. / Кампо В.М., Нижник Н.Р., Шльоєр Б.П. / Науково-популярний нарис / За заг. ред. В.М. Кампо. – К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2000. – 60 с.
6. Копейчиков В.В. Правознавство: Підручник – К.: Юрінком Інтер, 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/BookPravothnavstvo/Glava12/R2G12p8.htm>
7. Адміністративні стягнення та загальні правила їх накладення. Адміністративне право [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/13480104/pravo/administrativni_styagnennya_zagalni_pravila_nakladennya
8. Коломоєць Т.О. Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення України [Текст] / Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя: Верже, 2000. – 240 с.
9. Законодавство України про адміністративні правопорушення та адміністративне судочинство [Мироненко Н.М. Штефан С.М., Виноградова О.І.]: Посібник – К.: Прецедент, 2007. – 158 с. – (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; Вип. 12).
10. Подлінев С.Д. Адміністративна відповідальність в Україні [Текст]: курс лекцій / С.Д. Подлінев; Одеська національна юридична академія. – О.: Юридична література, 2008. – 648 с.

11. Хавронюк М.І. Дисциплінарні правопорушення і дисциплінарна відповідальність: Навчальний посібник – К.: Атіка 2003. – 240 с.
12. Бевзенко В. Вплив *acquis communautaire* на вітчизняне адміністративне судочинство й адміністративне процесуальне право / В. Бевзенко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. – № 2. – Ст. 24-31.
13. Макаренко А.В. Адміністративне право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с.
14. Салманова О.Ю. Адміністративні стягнення як засіб забезпечення безпеки дорожнього руху: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.Ю. Салманова; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2002. – 19 с. – укр.
15. Ільков В. Застосування джерел права в адміністративному судочинстві під час розгляду справ щодо видворення іноземців та осіб без громадянства / В. Ільков // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. – № 3. – Ст. 14-24.
16. Сасевич О. Контроль за виконанням судових рішень у порядку адміністративного судочинства крізь призму практики Європейського суду з прав людини / О. Сасевич // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. – № 3. – Ст. 25-31.
17. Кузьмішин В. Шляхи забезпечення безумовного виконання судового рішення / В. Кузьмішин // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 4. – Ст. 24-29.
18. Горбач О. Проблеми подальшого розвитку адміністративного законодавства щодо відповідальності спеціальних суб'єктів / О. Горбач // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 4. – Ст. 60-66.
19. Костюк Ю. Окремі питання соціального значення виконання постанов про накладення адміністративних стягнень / Ю. Костюк // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 4. – Ст. 74-77.
20. Ковальський В. Інститут юридичної відповідальності держави й охоронна функція права / В. Ковальський // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info/statti/249-tiorua-gov/14800-2011-01-19-03-04-41.html>
21. Хорошак Н.В. Адміністративні стягнення за законодавством України: Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 172 с.

Адерейко Т.В

Киевский международный университет

ОСОБЕННОСТИ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ВЗЫСКАНИЙ В УКРАИНЕ, СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация

Статья посвящена исследованию понятия административных санкций и поиска только им присущих особенностей. В статье исследуются административные взыскания как основной элемент административной ответственности. В статье раскрывается вопрос проблематики исполнения судебных решений, а также приведены способы их решения путем предоставления предложений по внесению изменений в отдельные положения национального законодательства.

Ключевые слова: административное правонарушение, административная ответственность, административное принуждение, административная санкция, административный штраф.

Adereiko T.V.

Kyiv International University

FEATURES OF ADMINISTRATIVE SANCTION IN UKRAINE, CURRENT STATUS AND PERSPECTIVE

Summary

The article investigates the concept of administrative sanctions and finding their inherent features. The article deals with administrative penalties as a leading element of administrative responsibility. The article in question reveals the problem of judicial decision, and gives ways to address the proposals submitted by amending certain provisions of national law.

Keywords: administrative offences, administrative responsibility, administrative compulsion, administrative sanctions, administrative penalties.